YRKESHÖGSKOLAN
NOVIA

This is an electronic reprint of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

***Please cite the original version*:** Annika Glader : Living Labs – medborgarna i centrum för cirkulär utveckling. Vasabladet 3.11.2018, s. 27.

CIRKULÄR EKONOMI

Living Labs – medborgarna i centrum för cirkulär utveckling

Amsterdam har tagit flera viktiga steg i övergången till att bli en av världens första cirkulära städer. Genom att etablera flera Living Labs har man försökt snabba upp utvecklingen och få en bättre samhällelig acceptans för stadens cirkulära strategi.

Syftet med Living Labs är att utveckla och testa innovativa urbana lösningar i verkligheten. Detta kräver ett aktivt samarbete mellan flera intressenter, såsom myndigheter, företag, invånare och forskare.

År 2015 undertecknade fler än 20 partner manifestet Circular Buiksloterham, vilket officiellt gjorde området till ett Living Lab för cirkulär utveckling.

På uppdrag av Amsterdam stad har den nederländska organisationen Circle Economy genomfört en Circle City Scan-analys för att identifiera områden där staden kan nå betydande framsteg inför en övergång till cirkulär ekonomi.

Rapporten Circular Amsterdam redogör för var och hur staden kan skapa konkreta cirkulära projekt och hur detta påverkar sysselsättningen, miljön och värdekedjorna. Analysen identifierade bygg- och avfallssektorerna som områden där staden kan uppnå de mest konkreta framstegen när det gäller att utveckla cirkulära värdekedjor.

Inom dessa kedjor finns det potential att kraftigt minska utsläppen av växthusgaser och materialkonsumtionen samtidigt som man skapar ekonomisk tillväxt och stimulerar sysselsättningen.

Flera företag i Nederländerna

The EYE Film Museum och utsiktstornet A'DAM Toren. Det tidigare NDSM-varvet ligger också på den norra flodstranden och var en gång en plats för stora skeppsbyggen. I dag är det ett område under utveckling, avsett för kultur, boende, arbete och turism. Tack vare invånarnas aktivitet har NDSM-området förvandlats från en historisk hamn till ett av Amsterdams kreativa nav. Här hittar man bland annat Crane Hotel Faralda, som erbjuder tre designade hotellrum inne i en lyftkran. På toppen finns en jacuzzi med en spektakulär utsikt över staden. I ett gammalt magasin verkar Art City, som förvaltas av stiftelsen "Kinetisch Noord". Art City är en kreativ samlingspunkt med över 80 arbetsrum för bland andra konstnärer och hantverkare. Rum hyrs även ut för olika kulturella evenemang, utställningar och konferenser. På kajen hittar man även den tidigare smidesverkstaden, Smederij, som restaurerats och i dag består av kontorslokaler och hotellrestaurangen Brooklyn. Arkitekterna har bevarat byggnadens industriella karaktär genom att behålla den storslagna stålstrukturen. Bredvid Smederij finns det nio våningar höga hotellet Double Tree by Hilton. FOTO: ANNIKA GLADER

håller på och utvecklar system för digitala byggmaterialpass. Ett materialpass är ett dokument som beskriver alla material som ingår i en produkt eller konstruktion, vilket ger produkten ett värde för återanvändning eller återvinning.

Materialpass har använts bland annat vid uppbyggnaden av företagsparken Park 2020 och distriktet Buiksloterham. Redan tidigt i planeringen av Park 2020 involverade man tillverkare och distributörer av C2C-certifierade material (C2C är en förkortning av det engelska uttrycket Cradle to Cradle, det vill säga vagga till vagga).

Vid konstruktionen av parkens byggnader har man fokuserat på Design for demontering, det vill säga design av produkter som enkelt kan tas isär för att kunna renoveras, återanvändas eller återvinnas.

Andra viktiga mål har varit att

konstruera byggnader som ökar brukarnas produktivitet och hälsa, skapa materialpass för varje enskild byggnad och att leasa produkter för att sänka anskaffningskostnaderna. Parken använder förnybar energi, har ett värme- och kyllagringssystem och ett eget vattenreningssystem.

Buiksloterham ligger norr om floden IJ, bara några minuter från Amsterdams centrum. Till skillnad från de flesta andra centralt belägna kvarter finns där fortfarande många lediga tomter.

Den norra flodstranden var tidigare ett industriområde men en strategisk utbyggnad av Overhoekskvarteret, såsom byggandet av det arkitektoniska The EYE Film Museum och renoveringen av det gamla Shell högkvarteret till det multifunktionella utsiktstornet A'DAM Toren, har gjort den norra älvbanken till ett populärt område i dag.

Annika Glader
projektledare vid Yrkeshögskolan Novia och för EU-projektet "Circular Economy – A Game Changer for the Wood Building Industry"
https://www.novia.fi/cewood/

Självbyggda bostäder i Buiksloterham. Buiksloterham genomgår en gradvis omvandling till ett mera hållbart samhälle. Kvarteret är ett Living Lab där boende och arbete kombineras med experiment och forskning. Den första konkreta bostadsutvecklingen startade 2013. Kvarteret har lockat designers, arkitekter, entreprenörer och invånare, som vill bosätta sig i ett område med möjligheter till egna initiativ. Självbyggande omfattar både privatpersoner som bygger sitt eget hem och mindre kollektiv på 15–50 personer som bygger ett gemensamt flerfamiljshus. De första självbyggarna bor redan i sina hus. Under de närmaste åren kommer fler hus att byggas, utvecklingen av kvarteret förväntas pågå i cirka tio år. FOTO: ANNIKA GLADER

Art City i NDSM-magasinet.

FOTO: ANNIKA GLADER